

9 juni 2018

Fietsblog GLD-26: Fietsen langs de Grebbelinie

Gisteren vroeg ik mij af waarom de Duitsers de Grebbeberg aanvielen, terwijl dit toch een hoger gelegen stelling was, die maar langs een enkele kant benadert kon worden. Na mijn bezoek aan het Grebbelinie bezoekerscentrum op het Fort aan de Buurtsteeg in Renswoude weet ik meer. Dankzij de expositie en vooral dankzij de vrijwilligers die je graag te woord staan.

De sluis was opengezet en de Gelderse Vallei was volgestroomd. Maar het smalle stukje tussen de inlaat bij de Grebbsluis en de Vallei, ligt te hoog en blijft droog. Het water in de Vallei loopt, zelfs wanneer je de sluis bij Rhenen blokkeert en die bij Spakenburg open bombardeert, maar heel langzaam weg. En de Duitsers hadden haast. Dus de weg over de Grebbeberg was de enige en snelste route om vanuit Duitsland naar de Hollandse steden door te stoten. Duitse spionnen, die gebruik konden maken van de uitkijktoren bij Ouwehands Dierenpark, hadden gezien dat de stelling op de Grebbeberg alles behalve klaar was. Zo was de weg niet versperd, de bus van Arnhem naar Utrecht moest hier zo lang mogelijk kunnen blijven passeren. En het schootsveld was niet goed vrijgemaakt. Fruitboomtelers verzetten zich hevig tegen kap. Je kunt een boomgaard na kap wel opnieuw beplanten, maar een goede fruitboom levert pas de lekkerste vruchten op wanneer de boom ouder is dan 18 jaar oud. Met het argument dat de militairen die op de berg gelegerd waren dan niet veel ouder zouden worden dan de 18 jaren die ze nu telden, werd er tot kap overgegaan. Maar veel te laat. De stammen lagen nog in het veld, toen de Duitser aan de voet van de berg arriveerde. De aanvallers konden de achtergebleven stammen gebruiken om achter te schuilen en zich van stapel naar stapel omhoog manoeuvreren. De overmacht deed de rest.

Nederlanders zijn blijkbaar moeilijk te overtuigen van de noodzaak en de kracht van ‘Der totale Krieg’, een strijd waarin niet uitsluitend militairen, maar de gehele maatschappij meevecht. En om eerlijk te zijn, ondanks de zware verliezen die er op de Grebbeberg zijn geleden, ben ik daar niet rouwig om.

De Grebbelinie is in haar bestaansgeschiedenis driemaal gebruikt. De eerste keer was tussen 1794 en 1795 toen de Franse legers van Napoleon partij kozen voor de patriotten die in burgeroorlog waren met de prinsgezinden. Die keer werd ook de zwakke schakel van de waterlinie ontdekt, want de Fransen trokken op 10 januari gewoon over de bevroren rivieren en omzeilden zo de linie. Willem V vluchtte naar Londen, en daarmee begon de Bataafse Republiek. Toch bijzonder dat we meer herinnering hebben aan de Duitse bezetting, terwijl de Fransen hier toch meerdere malen als vreemde mogendheid zijn binnengedrongen. Maar

toegegeven, in de Bataafse tijd op uitnodiging van een aanmerkelijk deel van de eigen bevolking.

De Grebbelinie werd voor de tweede maal gebruikt bij de verdediging van Nederland in de meidagen van 1940. Hierover heb ik in mijn vorige blog en aan het begin van dit blog al geschreven. De derde en laatste maal was in 1945. Het nadeel van een sterke linie is dat, wanneer het in handen van de tegenstander valt, het zich tegen je kan keren. De Duitse bezetter bouwde de Grebbelinie om tot een Panzerstellung waarbij tanks en zware kanonnen over de gehele linie werden ingegraven. Nu was de linie door de Nederlanders zo ingericht dat de wapens op het Oosten gericht stonden. Daarvandaan verwachtte men het gevaar. Maar de Duitsers verwachtten juist een aanval vanaf de kust en hadden de stellingen gedraaid. Totdat ze zich in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog realiseerden dat de Canadezen niet vanuit het Westen, maar vanuit het Zuidoosten oprukten. In allerijl werden de stellingen teruggedraaid, waarbij lokale bevolking en krijgsgevangenen werden ingezet als dwangarbeiders. Dit ombouwen ging onder erbarmelijke omstandigheden, ondanks dat het een maand duurde. Toen werd in een verdrag afgesproken, dat de Duitsers zouden stoppen met ombouwen en dat de Canadezen de stelling niet langer zouden aanvallen. Niet veel later was de oorlog afgelopen en had de Grebbelinie voor de laatste keer op militair gebied een rol van betekenis gespeeld. Nu is de linie een prachtig groen lint door het landschap, een ecologische hoofdstructuur, waarlangs het heerlijk fietsen is over soms smalle, onverharde 'klompenpaden'.

De foto bij deze blog is een hele aparte. Wanneer ik aan kom fietsen bij het Bezoekerscentrum van de Grebbelinie op het Fort aan de Buurtsteeg, zijn daar gastarbeiders hard aan het werk met het graven van sleuven voor een glaskabelverbinding. De vergelijking met dwangarbeiders die loopgraven moesten graven in 1945 dringt zich onmiddellijk bij me op. Maar ik denk niet dat die mannen zo naar mijn camera hadden kunnen lachen als deze vrolijke werkers doen.

[Zelf deze route ontdekken?](#)

Bovenstaande blog gaat over [traject 26](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Wageningen naar Renswoude. [Lees meer over dit traject](#).

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.

Deel deze pagina op social media:

[< Vorige](#)

[Volgende >](#)